

Alminnelige bestemmelser for De hellige tre dagene – skjærtorsdag, langfredag og påskenatt

1. Påsken er den fremste av kirkeårets tre store høytider, som har sin særegne dramaturgi i menighetenes gudstjenesteliv. Det forutsettes at dette ligger til grunn for menighetenes plan for gudstjenester i den stille uke.
2. Høytidsgudstjenesten på første påskedag er det naturlige høydepunkt i påskefeiringen. Alle menigheter bør gis tilgang til å feire høytidsgudstjeneste denne dagen eller på andre påskedag eller unntaksvis på den påfølgende søndagen.
3. De tre dagene skjærtorsdag, langfredag og påskeaften/påskenatt er en opptakt til påskedag, og danner en helhetlig liturgisk ramme rundt påskens drama. Der forholdene gjør det mulig, bør menigheten gis tilgang til å feire alle disse tre gudstjenestene, men hver gudstjeneste kan også feires for seg. Flere menigheter kan gå sammen om en felles helhetlig feiring.
4. Der en eller flere av dem er i bruk, vedtar menighetsrådet en lokal grunnordning for formen på de tre gudstjenestene på skjærtorsdag, langfredag og påskeaften/påskenatt og sammenhengen mellom dem. Ordningen supplerer grunnordning for hovedgudstjenesten, og følger samme vedtaksprosess.

Menighetsrådet avgjør:

- a. Om det skal være et måltid i forbindelse med gudstjenesten skjærtorsdag
 - b. Om fotvasking skal inngå i skjærtorsdagsgudstjenesten
 - c. Om det skal brukes røkelse på påskenatt
5. I menigheter der det ikke er ressursmessig grunnlag for å feire mer enn én gudstjeneste i løpet av den stille uke og påsken, kan menighetsrådet vedta en lokal ordning for en «samlegudstjeneste» for denne perioden.

De hellige tre dagene – ordning for skjærtorsdag

I forkant av gudstjenesten kan menigheten inviteres til et måltid med vekt på fellesskap. Måltidet avsluttes i rimelig tid før gudstjenesten begynner.

Dersom menighetsrådet har vedtatt at fotvasking inngår i gudstjenesten, legges denne etter ledd 16 Kunngjøringer.

I. Samling

1 | Forberedelse

Kirkerommet er åpent en stund før gudstjenesten, med anledning til stillhet, lystenning og bønn.

Klokkeringing

Her eller etter ledd 3 Hilsen kan det være

Kort informasjon om dagens gudstjeneste ved medliturg eller liturg.

Informasjonen avsluttes med:

ML/L | La oss være stille for Gud.

Kort stillhet

Tre klokkeslag

Et stjernetegn (*) er satt til ledd der menigheten som hovedregel står.

* 2 | Inngangssalme

Som preludium kan det fremføres vokal- eller instrumentalmusikk som svarer til dagens karakter. Dette skjer normalt som forspill til salmen.

Det kan være prosesjon under preludiet/forspillet og/eller inngangssalmen. Prosesjonskors bæres først i prosesjonen. Lys og tekstbok, brød og vin kan også bæres inn.

Hvis brød og vin ikke er satt fram på et eget sidebord, eller på alteret før gudstjenesten, bæres det inn i prosesjonen og settes på sidebordet eller på alteret.

Menigheten står under prosesjon, Inngangssalme og Hilsen.

*** 3 | Hilsen**

4 | Samlingsbønn

Samlingsbønn med følgende kirkeårsvariabelt ledd eller en annen samlingsbønn.

ML | La oss be.

... Du kaller oss til å følge Jesus,
han som ga avkall på sitt eget for å tjene deg ...

5 | Syndsbekjennelse

Følger her, eller som ledd 17.

Syndsbekjennelsen kan utvides med allment skriftemål. Se veiledningen.

6 | Kyrie

7 | Gloria

Gloria kan utelates.

8 | Dagens bønn

Dagens bønn kan utelates.

Bønnen synges eller fremsies.

Bønnen innledes med:

L | La oss alle be.

L | Herre Jesus Kristus,

du ga deg selv til soning for våre synder og innbyr oss til ditt hellige måltid.

Vi ber deg: Foren oss med deg i brødet og vinen. Vær oss nær selv når vi svikter, og la oss med hele din kirke samles hos deg i ditt fullendte rike, du som med din Far og Den hellige ånd lever og råder, én sann Gud fra evighet og til evighet.

M | **Amen.**

II. Ordet

9 | Første lesning

10 | Bibelsk salme/Salme

11 | Andre lesning

***12 | Evangelium**

13 | Preken

***14 | Trosbekjennelse**

15 | Salme

16 | Kunngjøringer

Kan legges her eller et annet sted i gudstjenesten, eller formidles til menigheten på annen måte.

Fotvasking kan følge her, i de menigheter som har gjort vedtak om dette. Se veiledningen.

17 | Syndsbekjennelse

Følger her eller som ledd 5. Syndsbekjennelsen kan utvides med allment skriftemål. Se veiledningen.

18 | Forbønn

Forbønnen kan utformes lokalt, eller en kan bruke ferdig formulerte bønner. Forbønnen ledes fortrinnsvis av en medliturg. Følgende forbønn kan benyttes.

ML/L | La oss be.

ML/L | Gud, vår Far; I denne natt, da han ble forrådt, vasket Jesus disiplenes føtter. Vi ber deg: Gi oss kraft til å følge hans eksempel og tjene hverandre i kjærlighet.

M | **Menighetssvar**

ML/L | I denne natt, da han brøt brødet, ba han om at de alle skulle være ett. Vi ber deg: Styrk din kirke på jorden og gi enhet mellom troende.

M | **Menighetssvar**

ML/L | I denne natt ba han for dem som kom til tro gjennom disiplenes vitnesbyrd. Vi ber deg: La evangeliet forkynnes til frelse, frigjøring og håp.

M | **Menighetssvar**

ML/L | I denne natt ba han disiplene om å vise kjærlighet, men ble selv utstøtt og foraktet. Vi ber deg: Hold din hånd over alle som er ensomme og alene.

M | **Menighetssvar**

ML/L | I denne natt møtte han verdens hat. Han ba for sine disipler, at de skulle bli bevart fra det onde. Vi ber deg: Vær hos dem som utsettes for menneskers ondskap og er forfulgt for sin tro.

M | **Menighetssvar**

ML/L | I denne natt løftet han frelsens beger og gikk lydig mot døden. Han ga oss håpet om at vi en gang skal se hans herlighet og være der han er. Vi ber deg: Hold håpet levende i oss. La oss finne hvile hos deg, til du reiser oss opp på oppstandelsens morgen.

M | **Menighetssvar**

19 | Takkoffer

Menighetens takkoffer kan følge her eller under nattverdsalmen.

III. Nattverd

Ordningen for nattverd ved hovedgudstjenesten brukes. Ved innstiftelsesordene VERBA kan liturgen innlede med følgende ord:

L | Vår Herre Jesus Kristus, i denne natt, da han ble forrådt, tok han et brød ...

IV. Sendelse

Gudstjenesten kan avsluttes med avdekking av alteret. Ledd 25 - 27 i liturgien kan da utgå. Avdekkingen kan ha en kort innledning med et skriftord før alterlysene sløkkes. Se veiledningen.

Der det er mulig, dempes også elektriske lys. Under avdekkingen kan det være vokal - eller instrumentalmusikk eller stillhet.

Avdekkingen kan også følge etter ledd 25 Velsignelsen. Etter avdekkingen kan følgende skriftord leses:

L/ML | Timen er kommet. Menneskesønnen skal overgis i synderes hender. Stå opp, la oss gå! **MARK 14,41B-42A**

Kirkerommet kan være åpent en stund etter gudstjenesten for stillhet og bønn. Se veiledningen.

24 | Salme

25 | Velsignelse

L/ML | Herren være med dere.

M | **Og med deg være Herren.**

Eller

L/ML | La oss prise Herren.

M | **Gud være lovet, halleluja, halleluja, halleluja.**

Eller

L | Ta imot velsignelsen.

L | Herren velsigne deg og bevare deg. Herren la sitt ansikt lyse over deg og være deg nådig Herren løfte sitt åsyn på deg og gi deg fred. +

M | **Amen, amen, amen**

26 | Utsendelse

27 | Postludium

De hellige tre dagene – ordning for langfredag

Ringning erstattes med klemting før gudstjenesten. Alterbordet er avdekket og uten lys.
Gudstjenesten kan begynne med instrumental- eller vokalmusikk.

I. Samling

1 | Inngangssalme

2 | Samlingsbønn

Uten hilsen eller innledning:

L | Evige, nådige Gud,

Du sendte din Sønn for å lide og dø for vår skyld. Vi ber deg:

Åpne vårt hjerte for korsets gåte.

La Kristi kors bli et tegn på håp

i en verden merket av lidelse og ondskap, ved din Sønn Jesus Kristus, vår Herre,
som med deg og Den hellige Ånd lever og råder, én sann Gud fra evighet til evighet.

M | **Amen.**

II. Ordet

3 | Lesning av lidelseshistorien

Denne leses i en fireårs-syklus. Menigheten kan stå under siste lesning. Etter hvert avsnitt kan det synges en salme eller del av en salme. Alternativt kan hele teksten leses i sammenheng, med en salme før prekenen. Bibelteksten kan deles på tre lesere som har ulike roller, se veiledningen. Teksten kan også synges.

ML | La oss høre vår Herre Jesu Kristi lidelseshistorie fra evangeliet etter ...

År A Matt 26,30-68

År B Mark 14,26-65

År C Luk 22,39-62

År D Joh 18,1-27

Salme eller bibelsk salme

År A Matt 26,69-27,31a

År B Mark 14,66-15,20a

År C Luk 22,63-23,25

År D Joh 18,28-19,16

Salme eller fortsettelse av samme salme

År A Matt 27,31b-50

År B Mark 15,20b-37

År C Luk 23,26-46

År D Joh 19,17-30

Salme eller fortsettelse av samme salme

4 | Preken eller tekstmeditasjon

5 | Salme

Salmen kan erstattes av meditativ musikk.

Her eller etter forbønnen kan følge:

6 | Korsmeditasjon

Menigheten gis tid til å meditere foran et kors som er plassert foran i kirkerommet eller som bæres inn eller reises opp under dette leddet. Se veiledningen

Følgende dialog fremsies eller synges:

L | Kristi kors,

M | **vårt eneste håp**

Eller

L | Se Kristi kors, på det hang verdens frelser.

A | **Kom, la oss tilbe ham.**

Dersom korset bæres inn i prosesjon, reiser menigheten seg når korset bæres inn. Prosesjonen stanser tre ganger, og en av dialogene over fremsies hver gang.

Korset plasseres i en fot foran i kirken.

Menigheten kan sitte eller knele under korsmeditasjonen, eller gå fram og knele ved korset.

Under korsmeditasjonen kan det synges passende salmer eller fremføres vokal- eller instrumentalmusikk.

Ved avslutningen av korsmeditasjonen følger denne lovprisningen:

L | Vi tilber deg, Kristus, og velsigner ditt navn,

A | **for ved ditt hellige kors har du forløst verden.**

7 | Forbønn

Litaniet

Deretter bes den følgende bønnen eller fastekollekten.

Dersom det er forberedt lokalt, kan en mer omfattende forbønn erstatte eller bes i forlengelsen av litaniet.

L | Nådige Gud,

vi takker deg fordi du gav din Sønn for våre synder

og frelste oss fra dødens makt.

Ved hans lidelse og død forsonet du alt i himmel og på jord, og ved ham ber vi deg:

Kristus var grepet av frykt.

Gud, trøst dem som har mistet håp og livskraft.

Kristus ble tatt til fange;

Gud, hjelp alle som utsettes for vold og fangenskap.

Kristus ble hånet av folkemengden;

Gud, styrk dem som er utstøtt og forfulgt.

Kristus bar våre sykdommer;

Gud, kom til alle som er tynget av sykdom og smerte.

Kristus var ensom i dødens time;

Gud, vær hos dem som kjemper med døden.

Kristus oppgav sin ånd på korset;

Gud, befri ditt skaperverk fra utarming og ødeleggelse.

Gud vi ber deg:

Gi din kirke kraft til å kjempe for rettferd og fred. Vend oss bort fra synden,

og la oss ved din nåde ta opp vårt kors

og følge etter ham som er troens opphavsmann og fullender. For Jesu Kristi skyld.

A | Amen

Fadervår

III. Sendelse

8 | Slutningssalme

9 | Velsignelsen

Punkt 9 kan utgå og eventuelt erstattes av et skriftord. Se veiledningen.

L | Ta imot velsignelsen.

L | Herren velsigne deg og bevare deg, Herren la ditt ansikt lyse over deg og være deg nådig, Herren løfte sitt åsyn på deg og gi deg fred.

A | **Amen**

Her kan følge:

10 | Postludium

Vokal- eller instrumentalmusikk.

De hellige tre dagene – ordning for påskenatt

Påskenatt er ifølge gammel tradisjon våkenatt for Kristus. Det er også sterke dåpstradisjoner knyttet til denne natten. Det anbefales derfor å helle vann i døpefonten under punkt 9. Gudstjenesten begynner etter mørkets frembrudd og normalt ikke før kl. 23.00.

Gudstjenesten kan gjøres enkel eller mer omfattende etter hva som er de lokale behov. Se veiledningen.

Dersom det er vedtatt lokalt, kan det brukes røkelse i gudstjenesten. Se veiledningen.

I. Samling

1 | Innledning

Forberedelser

Det kan tennes et lite bål utenfor kirken. Om ønskelig kan ilden velsignes. Se veiledningen.

Der forholdene gjør det mulig å tenne lys i kirkerommet, kan små lys deles ut ved bålet ute eller i våpenhuset. Disse tennes etter hvert fra påskelyset under prosesjonen.

Menigheten samles foran eller inne i kirken. Kirken er mørklagt eller bare svakt opplyst.

Tenning av påskelyset

Påskelyset tennes fra bålet ute, eller på annen måte i våpenhuset.

Deretter kan liturgen innlede:

L | Kristus er i går og i dag den samme, ja til evig tid. Han er Alfa og Omega, den første og den siste, begynnelsen og enden. Ham tilhører æren, nå og i all evighet.

Må lyset fra Kristus, som står opp i herlighet, jage bort alt mørke fra vårt hjerte og sinn.

A | Amen

Inngangsprosesjon

Påskelyset bæres inn i prosesjon. På veien opp til koret stopper prosesjonen tre ganger. Liturgen hever lyset og sier eller synger hver gang:

L | Kristus, verdens lys!

A | Gud være lovet!

Lyset settes i staken, som er plassert i koret eller foran alterringen.

2 | Påkelovsangen – Exsultet

Istedenfor Exsultet kan en velge et enklere alternativ hvor menigheten synger et omkved eller en salme.

Påkelovsangen kan synges med eller uten menighetsomkved.

Liturg eller medliturg: Fryd deg, du himmelens engleskare. Bryt ut i jubel, alle Guds mysterier, og la frelsens basun prise den store konges seier.

Gled deg, du jord, i stråleglansen fra den evige kongens herlighet, og vit, all verden, at mørket er veket bort. Vær glad du Guds kirke, smykket av lysets stråler, så også dette hus kan gjenlyde av folkenes mektige lovsang.

M | Omkved: Dette er natten da Kristus brøt dødens lenker og seirende stod opp fra dødsriket.

L/ML | Løft deres hjerter.

M | Vi løfter våre hjerter til Herren.

L/ML | La oss takke Herren vår Gud.

M | Det er verdig og rett.

L/ML | I sannhet verdig og rett er det å lovsynge den usynlige og allmektige Fader og hans enbårne Sønn, Jesus Kristus, vår Herre, han som for oss betalte Adams skyld til den evige Far, og som ved sitt dyrebare blod strøk ut det gamle skyldebrevet.

M | Omkved

L/ML | Ja, dette er påskefesten, da det sanne Lam ble slaktet, og med Lammets blod blir de troendes dørstolper helliget. Dette er den natt, da du førte våre fedre, Israels barn, ut av Egypt og lot dem gå tørrskodde gjennom Det røde hav.

M | Omkved

L/ML | Ja, dette er den natt, da lyset fra ildstøtten drev syndens mørke bort. Dette er den natt da alle som tror på Kristus, ble befridd fra denne verdens laster og syndens mørke, da du gir dem nåde på nytt og fornyer dem i hellighet. Dette er den natt da Kristus brøt dødens lenker og seirende stod opp fra dødsriket. For det hadde aldri gagnet oss å bli født dersom vi ikke også var blitt gjenløst.

M | Omkved

L/ML | Å, hvor underfull er den godhet som du ærer oss med. Å, hvor grenseløs er din kjærlige miskunn, du som for å kjøpe trelle fri overgav Sønnen. Å, salige natt, som alene var verdig til å kjenne timen og stunden da Kristus stod opp fra de døde. Dette er natten som det står skrevet om: «Natten skal lyse som dagen, ja, mørket skal være som lyset».

M | Omkved

L/ML | Å, salige natt, som forener det himmelske med det jordiske, det guddommelige med det menneskelige. Derfor ber vi deg, Herre: La dette lys brenne uten opphør og drive bort mørket fra denne natt. La morgenstjernen finne det brennende, den stjernen som ikke kjenner nedgang, Kristus som er vendt tilbake fra de døde og lyser for menneskeslekten.

M | Omkved

L/ML | Derfor ber vi deg, Herre, at du i denne glederike påsketid vil gi fred til oss, ditt folk, og til alle dine tjenere. Styr og led oss, og bevar oss i din mektige varetekt, ved din Sønn, Jesus Kristus, vår Herre, han som med deg og Den Hellige Ånd lever og råder, én sann Gud fra evighet og til evighet. Amen.

M | Omkved

II. Ordet

3 | Gammeltestamentlige lesninger

L/ML | I denne natt reiste Gud Jesus Kristus opp fra de døde og førte liv og udødelighet frem i lyset. La oss høre hvordan Gud skapte alt ved sitt mektige ord, i tidlige tider reddet sitt folk og da tiden var moden sendte sin sønn, vår frelser.

Det leses fra et utvalg tekster fra Det gamle testamente. Det bør leses minst to tekster, og 2 Mos 14 skal alltid være med. Etter hver tekstlesning kan det om ønskelig bes en bønn, og det kan synges salmer eller bibelske salmer mellom hver lesning. Se tillegg for bibeltekster og foreslåtte bønner.

4 | Lovprisning – GLORIA

Under denne sangen tennes lyset i kirken. Menigheten kan slukke sine lys. Det kan ringes med kirkeklokkene,

5 | Nytestamentlig lesning

ROM 6,3-11

6 | Påskeevangeliet

Halleluja

Evangelielesningen innledes og avsluttes med et hallelujaomkved eller et salmevers med hallelujaomkved.

Det kan være evangelieprosesjon. Den som bærer boken, kan ledsages av lysbærere.

Evangelielesning

MARK 16,1-8

Om ønskelig kan påskeevangeliet fra en av de andre evangelistene leses.

7 | Preken – tekstmeditasjon

8 | Salme etter preken

III. Dåp – dåpspåminnelse

9 | Innledning til dåp – dåpspåminnelse

Det helles vann i døpefonten.

Dersom det er dåp i gudstjenesten, følges Ordning for dåp i hovedgudstjenesten med følgende endringer:

- Tekstlesningen under punkt 1) Mottakelse til dåp utelates
- Punkt 2) Dåpssalmen utelates.
- Innledningen til punkt 5) Forsakelsen og troen erstattes av punkt 10) Forsakelse og trosbekjennelse i denne ordningen.
- Ordning for dåp i hovedgudstjenesten følges til med punkt 6) Dåpshandlingen, før påskenattsgudstjenesten forsetter med punkt 11) Bønn og lovprisning

Dåpshandlingen har påskenatt følgende innledning:

L | I Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn.

Kjære menighet, i denne påskenatt er vi blitt minnet om hvordan vi i dåpen fikk del i den frelse som Jesus har vunnet for oss.

(Med takk og glede ...)

Dersom et ikke er dåp påskenatt, leses bare innledningen over.

10 | Forsakelse og trosbekjennelse

L | Vi ble døpt til å leve i forsakelse, tro og tjeneste for Gud og vår neste. La oss derfor med lovprisning og takk bekjenne forsakelsen og troen som lød ved vår dåp:

Forsakelsen

Den apostoliske trosbekjennelse

11 | Bønn og lovprisning

L | Trofaste Gud, vi takker deg for dåpen og løftet om at Jesus er med oss alle våre dager. Bevar oss i troen på deg, så vi kan vandre i lyset og nå det evige mål i ditt rike. Gud, hør vår bønn.

A | Amen.

L | Velsignet er Gud, vår Herre Jesu Kristi Far, han som i sin rike miskunn har født oss på ny til et levende håp ved Jesu Kristi oppstandelse fra de døde! (1 Pet 1,3)

IV. Nattverd

12 | Salme

Under salmen tennes lysene på alteret, dersom de ikke er tent under Gloria. Alteret kan også dekkes her.

Her følger en av nattverdordningene for hovedgudstjenesten.

V. Sendelse

13 | Velsignelse

L | La oss prise Herren!

A | Gud være lovet! Halleluja, halleluja, halleluja!

L | Herren velsigne deg og bevare deg ...

A | Amen, amen, amen

Det slås tre ganger tre slag med kirkeklokken.

14 | Salme

Under salmen tenner menigheten sine lys (dersom det er delt ut lys ved starten av gudstjenesten) og følger prosesjonen ut av kirken. Gudstjenesten kan avsluttes foran kirken ved at liturg og menighet én eller tre ganger sier:

L | Kristus er oppstanden!

A | Ja, han er sannelig oppstanden!